

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 20. oktober 2017

J.nr. 2015-651 - lmj

Sammenligning af oversættelser ”Forslag til Færøernes Forfatning af 29. juli 2017”¹ og ”Lagtingssag nr. 19/2017: Forslag til lagtingslov om Færøernes Forfatning”

Forslag til Færøernes Forfatning fremlagt i offentlig høring den 29. juli 2017 Præambel <i>Vi, Færøernes folk, vedtager denne forfatning. Den er fundamentet under vores styre, som skal sikre frihed, sikkerhed og trivsel.</i> <i>Vi byggede landet i fordums tid og indrettede os med Lagting, love, rettigheder og pligter.</i> <i>Forfatningen stadfæster, at landets borgere er ophav til al politisk magt i landet, og den indret- ter Færøerne efter nutidens behov med demo- krati, myndighed, rettigheder og pligter.</i> <i>Forfatningen sætter ikke eksisterende forfat- ningsretlige overenskomster og internationale</i>	Datering: 25. september 2017 Lagtingssag nr. 19/2017: Forslag til lagtings- lov om Færøernes Forfatning Forslag til lagtingslov om Færøernes Forfatning Præambel <i>Vi, Færøernes folk, vedtager denne forfatning. Den er fundamentet under vores styre, som skal sikre frihed, sikkerhed og trivsel.</i> <i>Vi byggede landet i fordums tid og indrettede os med Lagting, love, rettigheder og pligter.</i> <i>Forfatningen stadfæster, at landets borgere er ophav til al politisk magt i landet, og den indret- ter Færøerne efter nutidens behov med demo- krati, myndighed, rettigheder og pligter.</i> <i>Forfatningen sætter ikke eksisterende forfat- ningsretlige overenskomster og internationale</i>
---	---

¹ I forbindelse med Rigsombuddets oversættelse fra færøsk til dansk af det forslag til en færøsk forfatning, der blev fremlagt i offentlig høring den 29. juli 2017, har der enkelte steder været tvivl om oversættelsen, idet nogle af de anvendte færøske ord kan have flere betydninger på dansk. Rigsombuddet har ved oversættelsen valgt at lægge sig så ordret op ad den færøske tekst som muligt, ligesom der ved oversættelsen er taget hensyn til den kontekst, hvori ordene er anvendt. Oversættelsen var tillige vanskeliggjort af, at der ikke var lovbemærkninger.

Ændringerne i det fremsatte forfatningsforslag (Lagtingssag nr. 19/2017) i forhold til forslaget, som blev sendt i offentlig høring den 29. juli 2017, er markeret med gult. Det fremsatte forfatningsforslag indeholder tillige enkelte teknisk prægede ændringer, fx grammatiske og ændring af store og små bogstaver, som ikke fremgår af den danske oversættelse, idet det ikke ændrer noget i den danske oversættelse.

I forfatningsforslaget (i forhold til forslaget fra 2010) er man gået bort fra at anvende ordene ”landsstyremænd” og ”lagtingsmænd” for i stedet at anvende de kønsneutrale ord ”landsstyrefolk” og ”lagtingsfolk”. I oversættelsen er det valgt at anvende ordene ”landsstyremedlemmer” og ”lagtingsmedlemmer”. Ligeledes har man i forfatningsforslagets § 29, stk. 2 anvendt det færøske kønsneutrale ord ”domsfolk”. I oversættelsen er ”domsmænd” dog bibeholdt.

aftaler ud af kraft, men stadfæster, at det færøske folk har selvbestemmelsesret og fuld ret til at opsige disse.

Ingen lov kan sættes i kraft for Færøerne uden Lagtingets samtykke.

Første del – Forfatning

§ 1. Folket og landet

(1) Færøerne er et land, færinger er en nation og al magt i landet ligger hos Færøernes folk.

(2) Færøerne har ifølge aftaler samarbejdet med andre lande og kan fremdeles samarbejde med andre lande ifølge overenskomst.

(3) Såfremt det besluttet at afgive magt til unionsinstitutioner, som ellers tilkommer landets myndigheder, skal dette være klart belyst i en international overenskomst. Lagtinget skal vedtage en sådan overenskomst, inden folket tager endelig afgørelse ved en folkeafstemning mindst et halvt år og højst et år senere.

(4) Ethvert unionssamarbejde kan opsiges på samme måde, hvor folket ved en folkeafstemning skal tage endelig afgørelse mindst et halvt år efter og højst et år efter at Lagtinget har taget stilling.

(5) Færøerne kan indrette sig som en selvstændig stat. I så fald skal folket ved en folkeafstemning tage endelig afgørelse mindst et halvt år efter og højst et år efter at Lagtinget har taget stilling.

(6) Når forslaget lægges til folkeafstemning, skal mindst 50% af dem, som har valget, afgive stemme, for at resultatet skal blive gyldigt. Almindeligt flertal gælder.

§ 2. Magtfordeling

(1) Færøerne er et land med demokrati. Folket udøver sin magt gennem Lagting, landsstyre og domstole.

(2) Lagtinget vedtager forslag til love, lagmanden stadfæster love, landsstyret administrerer lovene og domstolene dømmer i henhold til lovene. Lagting, landsstyre og domstole skal holde sig indenfor sine magtbeføjelser og bemyndigelser.

(3) Lagtinget er folkevalgt.

§ 3. Retfærdighed

(1) Forfatningen er bygget på magtfordeling og

aftaler ud af kraft, men stadfæster, at det færøske folk har selvbestemmelsesret og fuld ret til at opsige disse.

Ingen lov kan sættes i kraft for Færøerne uden Lagtingets samtykke.

Første del – Forfatning

§ 1. Folket og landet

(1) Færøerne er et land, færinger er en nation og al magt i landet ligger hos Færøernes folk.

(2) Færøerne har ifølge aftaler samarbejdet med andre lande og kan fremdeles samarbejde med andre lande ifølge overenskomst.

(3) Såfremt det besluttet at afgive magt til unionsinstitutioner, som ellers tilkommer landets myndigheder, skal dette være klart belyst i en international overenskomst. Lagtinget skal vedtage en sådan overenskomst, inden folket tager endelig afgørelse ved en folkeafstemning mindst et halvt år og højst et år senere.

(4) Ethvert unionssamarbejde kan opsiges på samme måde, hvor folket ved en folkeafstemning skal tage endelig afgørelse mindst et halvt år efter og højst et år efter at Lagtinget har taget stilling.

(5) Færøerne kan indrette sig som en selvstændig stat. I så fald skal folket ved en folkeafstemning tage endelig afgørelse mindst et halvt år efter og højst et år efter at Lagtinget har taget stilling.

(6) Når forslaget lægges til folkeafstemning, skal mindst 50% af dem, som har valget, afgive stemme, for at resultatet skal blive gyldigt. Almindeligt flertal gælder.

§ 2. Magtfordeling

(1) Færøerne er et land med demokrati. Folket udøver sin magt gennem Lagting, landsstyre og domstole.

(2) Lagtinget vedtager forslag til love, lagmanden stadfæster love, landsstyret administrerer lovene og domstolene dømmer i henhold til lovene. Lagting, landsstyre og domstole skal holde sig indenfor sine magtbeføjelser og bemyndigelser.

(3) Lagtinget er folkevalgt.

§ 3. Retfærdighed

(1) Forfatningen er bygget på magtfordeling og

myndighed. Foruden rettigheder fastsat i denne forfatning, beskytter den andre indlysende borgerrettigheder.

§ 4. Symboler og sprog

- (1) Færøerne har eget flag, eget våbenskjold og egen nationalsang.
- (2) Færøsk er nationalsprog og offentligt sprog.

Anden del – Rettigheder og pligter

§ 5. Rettigheder og beskyttelse

- (1) Rettigheder kan kun begrænses ved lov og i overensstemmelse med denne forfatning.
- (2) Rettigheder kan knyttes til statsborgerskab eller bopæl.
- (3) Landets myndigheder skal altid beskytte rettighederne hos landets borgere.

§ 6. Pligter

- (1) Alle skal respektere denne forfatning og de love, de pligter og de rettigheder, som udfærdiges i overensstemmelse med den.
- (2) Alle bør respektere landets arv og ressourcer samt andres rettigheder.

§ 7. Ligestilling

- (1) Alle mennesker er ligestillede uanset køn, særkende eller afvigelse.
- (2) Ingen forskel må være tilfældig, uretfærdig eller nedværdigende.

§ 8. Liv og sikkerhed

- (1) Alle har ret til liv og sikkerhed.
- (2) Ingen kan behandles eller straffes nådesløst eller uværdigt.
- (3) Dødsstraf kan ikke fastsættes.

§ 9. Personlig frihed

- (1) Alle er franke og frie og beskyttet mod overgreb.
- (2) Frihedsberøvelse kan kun ske ved lov. Afgørelse i henhold til en sådan lov kan forelægges for en dommer.
- (3) Bliver nogen arresteret for en forbrydelse, skal vedkommende stilles for en dommer inden 24 timer. Kun en dommer kan stadfæste eller forlænge arrestation.
- (4) En dommer kan pålægge længere varetægt,

myndighed. Foruden rettigheder fastsat i denne forfatning, beskytter den andre indlysende borgerrettigheder.

§ 4. Symboler og sprog

- (1) Færøerne har eget flag, eget våbenskjold og egen nationalsang.
- (2) Færøsk er nationalsprog og offentligt sprog.

Anden del – Rettigheder og pligter

§ 5. Rettigheder og beskyttelse

- (1) Rettigheder kan kun begrænses ved lov og i overensstemmelse med denne forfatning.
- (2) Rettigheder kan knyttes til statsborgerskab eller bopæl.
- (3) Landets myndigheder skal altid beskytte rettighederne hos landets borgere.

§ 6. Pligter

- (1) Alle skal respektere denne forfatning og de love, de pligter og de rettigheder, som udfærdiges i overensstemmelse med den.
- (2) Alle bør respektere landets arv og ressourcer samt andres rettigheder.

§ 7. Ligestilling

- (1) Alle mennesker er ligestillede uanset køn, særkende eller afvigelse.
- (2) Ingen forskel må være tilfældig, uretfærdig eller nedværdigende.

§ 8. Liv og sikkerhed

- (1) Alle har ret til liv og sikkerhed.
- (2) Ingen kan behandles eller straffes nådesløst eller uværdigt.
- (3) Dødsstraf kan ikke fastsættes.

§ 9. Personlig frihed

- (1) Alle er franke og frie og beskyttet mod overgreb.
- (2) Frihedsberøvelse kan kun ske ved lov. Afgørelse i henhold til en sådan lov kan forelægges for en dommer.
- (3) Bliver nogen arresteret for en forbrydelse, skal vedkommende stilles for en dommer inden 24 timer. Kun en dommer kan stadfæste eller forlænge arrestation.
- (4) En dommer kan pålægge længere varetægt,

dog højst i fire måneder, og kun såfremt der forventes en længere straf. Dommeren kan dog i helt særlige tilfælde pålægge varetægt længere end fire måneder. (5) En dommer kan i særlige tilfælde pålægge varetægt i isolation eller delvis isolation, dog højst i to måneder. En dommer kan dog i helt særlige tilfælde pålægge varetægt i isolation eller i delvis isolation i længere tid end to måneder. § 10. Boliger og kommunikation (1) Boliger, ejendom og al privat kommunikation er beskyttet mod indgreb. (2) Er det ifølge lov og landets tarv nødvendigt at udføre ransagelser, beslaglæggelse eller at udøve andre indgreb, skal en dommer i en retskendelse afgøre, om det er lovligt. Kan retskendelse ikke afsiges inden indgrebet, skal den afsiges efterfølgende. § 11. Ejendomsret (1) Ejendomsretten er ukrænkelig. (2) En offentlig myndighed kan efter procedure i lov tage rådighed over privat ejendom eller rettighed. En sådan lov skal vedtages af to tredjedele af lagtingsmedlemmerne, og ekspropriationen skal ske ved nødvendige og påtvingende offentlige behov. (3) For sådanne ekspropriationer skal der gives fuldstændig erstatning. § 12. Trosfrihed (1) Alle har ret til at tro og til at udøve sin tro. (2) Den kristne tro kan tildeles særlige privilegier, dog uden at krænke andre opfattelser. (3) Folkekirken ejer sin andel efter gammel sædvane. § 13. Valgret (1) Valg til Lagting og kommunalbestyrelser afholdes ved offentlige, hemmelige og direkte valg. Det samme gælder ved folkeafstemninger. Det fastsættes ved lov, hvem der er valgbar, og hvem der har valgret. Bestemmelser om valgbarhed og valgret træder i kraft efter næste lagtingsvalg. § 14. Ytringsfrihed (1) Enhver har ret til under ansvar at have og fremføre sine synspunkter. (2) På samme måde har alle ret til at deltage i	dog højst i fire måneder, og kun såfremt der forventes en længere straf. Dommeren kan dog i helt særlige tilfælde pålægge varetægt længere end fire måneder. (5) En dommer kan i særlige tilfælde pålægge varetægt i isolation eller delvis isolation, dog højst i to måneder. En dommer kan dog i helt særlige tilfælde pålægge varetægt i isolation eller i delvis isolation i længere tid end to måneder. § 10. Boliger og kommunikation (1) Boliger, ejendom og al privat kommunikation er beskyttet mod indgreb. (2) Er det ifølge lov og landets tarv nødvendigt at udføre ransagelser, beslaglæggelse eller at udøve andre indgreb, skal en dommer i en retskendelse afgøre, om det er lovligt. Kan retskendelse ikke afsiges inden indgrebet, skal den afsiges efterfølgende. § 11. Ejendomsret (2) Ejendomsretten er ukrænkelig. (2) En offentlig myndighed kan efter procedure i lov tage rådighed over privat ejendom eller rettighed. En sådan lov skal vedtages af to tredjedele af lagtingsmedlemmerne, og ekspropriationen skal ske ved nødvendige og påtvingende offentlige behov. (3) For sådanne ekspropriationer skal der gives fuldstændig erstatning. § 12. Trosfrihed (1) Alle har ret til at tro og til at udøve sin tro. (2) Den kristne tro kan tildeles særlige privilegier, dog uden at krænke andre opfattelser. (3) Folkekirken ejer sin andel efter gammel sædvane. § 13. Valgret (1) Valg til Lagting og kommunalbestyrelser afholdes ved offentlige, hemmelige og direkte valg. Det samme gælder ved folkeafstemninger. Det fastsættes ved lov, hvem der er valgbar, og hvem der har valgret. Bestemmelser om valgbarhed og valgret træder i kraft efter næste lagtingsvalg. § 14. Ytringsfrihed (1) Enhver har ret til under ansvar at have og fremføre sine synspunkter. (2) På samme måde har alle ret til at deltage i
---	---

kommunikation og til at modtage oplysning. § 15. Foreningsfrihed (1) Alle har ret til at samles i foreninger og sammenslutninger til ethvert formål. (2) Foreninger og sammenslutninger kan ophæves ved dom, såfremt hensyn til sikkerhed, og lov og orden kræver det. § 16. Forsamlingsfrihed (1) Alle har ret til at forsamles på et offentligt sted, såfremt dette ikke bryder med sikkerhed og lov og orden. § 17. Erhverv og arbejde (1) Alle har lige ret til at drive erhverv og handel. (2) Alle har lige ret til at arbejde. § 18. Skole (1) Alle har lige ret til undervisning og gratis folkeskole. Alle har pligt til at modtage undervisning i barne- og ungdomsårene. (2) Forældre kan selv påtage sig ansvar for børnenes undervisning, men kvaliteten skal være på samme niveau, som det offentlige tilbyder. § 19. Social sikkerhed (1) Enhver har ret til værdige forhold. (2) Landet skal sørge for, at alle får en værdig alderdom. (3) Den, der hverken kan få egen virksomhed eller lønnet arbejde, bør få offentlig støtte og bistand. § 20. Familie (1) Landet skal sikre familien gode forhold. (2) Børn har ret til en opvækst under sikre og gode forhold. § 21. Fangstrettigheder (1) Enhver har ret til at bringe fangst til huse. (2) Landet skal fastsætte de begrænsninger, som er nødvendige for at sikre dyrestande, fangstrettigheder, bosættelse og naturressourcer. (3) Når befolkningen vederlagsfrit selv eller i fællesskab, bringer sig fangst til huse fra havet eller land, skal fangsten være dem fri og ubelagt. (4) Når der er grindefangst, skal det meste fordeles i drabspart eller hjemmepart.	kommunikation og til at modtage oplysning. § 15. Foreningsfrihed (1) Alle har ret til at samles i foreninger og sammenslutninger til ethvert formål. (2) Foreninger og sammenslutninger kan ophæves ved dom, såfremt hensyn til sikkerhed, og lov og orden kræver det. § 16. Forsamlingsfrihed (1) Alle har ret til at forsamles på et offentligt sted, såfremt dette ikke bryder med sikkerhed og lov og orden. § 17. Erhverv og arbejde (1) Alle har lige ret til at drive erhverv og handel. (2) Alle har lige ret til at arbejde. § 18. Skole (1) Alle har lige ret til undervisning og gratis folkeskole. Alle har pligt til at modtage undervisning i barne- og ungdomsårene. (2) Forældre kan selv påtage sig ansvar for børnenes undervisning, men kvaliteten skal være på samme niveau, som det offentlige tilbyder. § 19. Social sikkerhed (1) Enhver har ret til værdige forhold. (2) Landet skal sørge for, at alle får en værdig alderdom. (3) Den, der hverken kan få egen virksomhed eller lønnet arbejde, bør få offentlig støtte og bistand. § 20. Familie (1) Landet skal sikre familien gode forhold. (2) Børn har ret til en opvækst under sikre og gode forhold. § 21. Fangstrettigheder (1) Enhver har ret til at bringe fangst til huse. (2) Landet skal fastsætte de begrænsninger, som er nødvendige for at sikre dyrestande, fangstrettigheder, bosættelse og naturressourcer. (3) Når befolkningen vederlagsfrit selv eller i fællesskab, bringer sig fangst til huse fra havet eller land, skal fangsten være dem fri og ubelagt. (4) Når der er grindefangst, skal det meste fordeles i drabspart eller hjemmepart.
---	---

§ 22. Allemandsret (1) Landets befolkning har ret til at færdes på havet og i udmarken, når dette ikke er til gene for folk, fæ eller naturen. § 23. Odelsjord og landsjord (1) Skal landsjord eller en stor del af den privatiseres ved lov, skal den pågældende lov lægges til folkeafstemning mindst et halvt år og højst et år efter, at Lagtinget har vedtaget den. (2) Regler om odelsjordens størrelse kan fastsættes ved lov. § 24. Ressourcer og miljø (1) Myndighederne varetager landets ressourcer. (2) Landet ejer alle ressourcerne på land, som ikke er i privat eje, og alle havets ressourcer. (3) Når der udvindes af landets ressourcer, skal landet enten kræve vederlag eller sikre erhvervsret til alle. (4) Landet sikrer, at offentlige og private ressourcer i landet forvaltes på en selv bærende måde med respekt for miljøet. Tredje del – Forvaltning § 25. Forvaltningsmæssige rettigheder (1) Al forvaltning skal bygge på lov, god forvaltningsskik, åbenhed og gennemsigtige procedurer. (2) Alle forvaltningsmæssige afgørelser skal være sagligt begrundet, og alle vurderinger og begrundelser af betydning skal være dokumenteret. (3) Når en offentlig institution eller myndighed træffer en forvaltningsmæssig afgørelse, som går imod borgerens interesser, skal han have en skriftlig begrundelse. (4) Forvaltningsmæssige rettigheder og procedurer skal fastsættes i lov, som bl.a. skal fastsætte krav om habilitet i forvaltningen, ret til indsigt i offentlige forhold, egne forhold og afgørelsessager, ret til at forelægge en forvaltningsafgørelse for et uvildigt ankenævn eller domstol, ret til høring om afgørelser og forordninger og ret til at lade andre repræsentere én i offentlige sager.	§ 22. Allemandsret (1) Landets befolkning har ret til at færdes på havet og i udmarken, når dette ikke er til gene for folk, fæ eller naturen. § 23. Odelsjord og landsjord (1) Skal landsjord eller en stor del af den privatiseres ved lov, skal den pågældende lov lægges til folkeafstemning mindst et halvt år og højst et år efter, at Lagtinget har vedtaget den. (2) Regler om odelsjordens størrelse kan fastsættes ved lov. § 24. Ressourcer og miljø (1) Myndighederne varetager landets ressourcer. (2) Naturressourcer på land, som private ikke ejer, og alle ressourcer i landets havområde er folkets ejendom. (3) Når der udvindes af landets ressourcer, skal landet enten kræve vederlag eller sikre erhvervsret til alle. (4) Landet sikrer, at offentlige og private ressourcer i landet forvaltes på en selv bærende måde med respekt for miljøet. Tredje del – Forvaltning § 25. Forvaltningsmæssige rettigheder (1) Al forvaltning skal bygge på lov, god forvaltningsskik, åbenhed og gennemsigtige procedurer. (2) Alle forvaltningsmæssige afgørelser skal være sagligt begrundet, og alle vurderinger og begrundelser af betydning skal være dokumenteret. (3) Når en offentlig institution eller myndighed træffer en forvaltningsmæssig afgørelse, som går imod borgerens interesser, skal han have en skriftlig begrundelse. (4) Forvaltningsmæssige rettigheder og procedurer skal fastsættes i lov, som bl.a. skal fastsætte krav om habilitet i forvaltningen, ret til indsigt i offentlige forhold, egne forhold og afgørelsessager, ret til at forelægge en forvaltningsafgørelse for et uvildigt ankenævn eller domstol, ret til høring om afgørelser og forordninger og ret til at lade andre repræsentere én i offentlige sager.
---	--

§ 26. Kommuner (1) Færøerne er inddelt i kommuner under landets tilsyn. Lagtinget fastsætter, hvor meget kommunerne kan gældsættes ved optagelse af lån, pant eller på anden måde. (2) Kommunalbestyrelserne er ifølge lov folkevalgte og regulerer forholdene på stedet. (3) Kommunerne kan med hjemmel i lov pålignende skat for at finansiere sine opgaver. Fjerde del – Den dømmende magt § 27. Organisation (1) Den dømmende magt er hos uvildige domstole, som organiseres ved lov. Rettergangen er offentlig og organiseret med mindst to retlige instanser. Rettergangen kan dog være lukket, såfremt særlige forhold påkræver det. (2) En dommer skal i sit embede alene rette sig efter loven. En dommer kan kun afsættes fra sit embede, når han har nået gældende pensionsalder, hvis en omorganisering af domstolene medfører, at han flyttes i andet embede, eller ved dom. (3) Regler om dommeres udnævnelse og deres ansættelsesforhold fastsættes i lov. § 28. Sigtelse og anklage (1) Sigtelse og tiltale kan alene fremsættes med hjemmel i lov. (2) Ingen kan straffes uden direkte hjemmel i lov. § 29. Lægfolk i retsplejen (1) Nævninge skal dømme i særligt alvorlige straffesager. (2) I andre straffesager kan domsmænd også dømme sammen med en juridisk dommer. (3) Sagkyndige folk kan også deltage sammen med en juridisk dommer i retssager. § 30. Retssager (1) Alle har ret til at blive repræsenteret i straffesager eller andre sager, som det offentlige rejser mod dem. (2) Ret til sagkyndig repræsentation og fri retsproces skal præciseres i lov.	§ 26. Kommuner (1) Færøerne er inddelt i kommuner under landets tilsyn. Ved lov fastsættes, hvor meget kommunerne kan gældsættes ved optagelse af lån, pant eller på anden måde. (2) Kommunalbestyrelserne er ifølge lov folkevalgte og regulerer forholdene på stedet. (3) Kommunerne kan med hjemmel i lov pålignende skat for at finansiere sine opgaver. Fjerde del – Den dømmende magt § 27. Organisation (1) Den dømmende magt er hos uvildige domstole, som organiseres ved lov. Rettergangen er offentlig og organiseret med mindst to retlige instanser. Rettergangen kan dog være lukket, såfremt særlige forhold påkræver det. (2) En dommer skal i sit embede alene rette sig efter loven. En dommer kan kun afsættes fra sit embede mod sin vilje, når han har nået gældende pensionsalder, hvis en omorganisering af domstolene medfører, at han flyttes i andet embede, eller ved dom. (3) Regler om dommeres udnævnelse og deres ansættelsesforhold fastsættes i lov. § 28. Sigtelse og anklage (1) Sigtelse og tiltale kan alene fremsættes med hjemmel i lov. (2) Ingen kan straffes uden direkte hjemmel i lov. § 29. Lægfolk i retsplejen (1) Nævninge skal dømme i særligt alvorlige straffesager. (2) I andre straffesager kan domsmænd også dømme sammen med en juridisk dommer. (3) Sagkyndige folk kan også deltage sammen med en juridisk dommer i retssager. § 30. Retssager (1) Alle har ret til at blive repræsenteret i straffesager eller andre sager, som det offentlige rejser mod dem. (2) Ret til sagkyndig repræsentation og fri retsproces skal præciseres i lov.
---	---

Femte del – Styrelsesordning

Lagting

§ 31. Bemyndigelser

- (1) I Lagtinget får folket stemme og træffer sine beslutninger.
- (2) Udover lagtingsmedlemmer kan lagmanden og landsstyremedlemmer fremsætte forslag for Lagtinget.
- (3) Lovforslag, som Lagtinget har vedtaget, får lovkraft, når det er stadfæstet af lagmanden og bekendtgjort inden 30 dage efter vedtagelse.

§ 32. Lovgivningsprocedure

- (1) Lovforslag skal behandles i Lagtinget tre gange. Efter anden behandling kan der kun foretages mindre ændringer.
- (2) To tredjedele af lagtingsmedlemmerne kan vedtage, at en lov skal gælde med tilbagevirkende kraft, dog kun såfremt loven er begunstigende for borgeren.
- (3) Efter et valg og efter lagtingsårets afslutning, bortfalder alle fremsatte forslag.
- (4) Ved lov kan der gives landsstyremedlemmer bemyndigelse til at fastsætte generelle bestemmelser ved bekendtgørelse.
- (5) Lagtinget kan ved lov lægge spørgsmål til folkeafstemning.

§ 33. Valg

- (1) Lagtinget har højst 33 lagtingsmedlemmer.
- (2) Lagtinget fastsætter valgsystemet ved lov.
- (3) Valgbar er enhver, som har valget til Lagtinget, medmindre vedkommende er straffet for en handling, som medfører, at vedkommende efter almindelig opfattelse ikke er værdig til at sidde i Lagtinget.
- (4) Lagtinget beslutter selv, hvem der er retmæssigt valgt.
- (5) Et lagtingsmedlem, som er dømt for en strafbar handling, er ikke uværdig til at sidde i Lagtinget, medmindre vedkommende har fået fire måneders fængselsstraf eller mere, eller forvaringsdom.

§ 34. Valgperiode

- (1) Lagtinget bliver valgt for fire år ad gangen. Lagmanden udskriver valg.
- (2) Lagmanden kan udskrive valg i utide.

Femte del – Styrelsesordning

Lagting

§ 31. Bemyndigelser

- (1) I Lagtinget får folket stemme og træffer sine beslutninger.
- (2) Udover lagtingsmedlemmer kan lagmanden og landsstyremedlemmer fremsætte forslag for Lagtinget.
- (3) Lovforslag, som Lagtinget har vedtaget, får lovkraft, når det er stadfæstet af lagmanden og bekendtgjort inden 30 dage efter vedtagelse.

§ 32. Lovgivningsprocedure

- (1) Lovforslag kan ikke vedtages endeligt, medmindre det har fået tre behandlinger i Lagtinget. Efter anden behandling kan der kun foretages mindre ændringer.
- (2) To tredjedele af lagtingsmedlemmerne kan vedtage, at en lov skal gælde med tilbagevirkende kraft, dog kun såfremt loven er begunstigende for borgeren.
- (3) Efter et valg og efter lagtingsårets afslutning, bortfalder alle fremsatte forslag.
- (4) Ved lov kan der gives landsstyremedlemmer bemyndigelse til at fastsætte generelle bestemmelser ved bekendtgørelse.
- (5) Lagtinget kan ved lov lægge spørgsmål til folkeafstemning.

§ 33. Valg

- (1) Lagtinget har højst 33 lagtingsmedlemmer.
- (2) Lagtinget fastsætter valgsystemet ved lov.
- (3) Valgbar er enhver, som har valget til Lagtinget, medmindre vedkommende er straffet for en handling, som medfører, at vedkommende efter almindelig opfattelse ikke er værdig til at sidde i Lagtinget.
- (4) Lagtinget beslutter selv, hvem der er retmæssigt valgt.
- (5) Et lagtingsmedlem, som er dømt for en strafbar handling, er ikke uværdig til at sidde i Lagtinget, medmindre vedkommende har fået fire måneders fængselsstraf eller mere, eller forvaringsdom.

§ 34. Valgperiode

- (1) Lagtinget bliver valgt for fire år ad gangen. Lagmanden udskriver valg.
- (2) Lagmanden kan udskrive valg i utide.

(3) Lagtinget kan vedtage, at valg skal ske i utide. (4) Det gamle Lagting bliver siddende, til det nye Lagting er åbnet. (5) Aldersformanden åbner det nye Lagting på den 12. hverdag efter valget. (6) Valg skal udskrives mindst fire uger før og højst seks uger før valgdagen.	(3) Lagtinget kan vedtage, at valg skal ske i utide. (4) Det gamle Lagting bliver siddende, til det nye Lagting er åbnet. (5) Aldersformanden åbner det nye Lagting på den 12. hverdag efter valget. (6) Valg skal udskrives mindst fire uger før og højst seks uger før valgdagen.
§ 35. Lagtingsembede (1) Lagtingsmedlemmer forvalter deres mandat som et tillidserhverv og er kun bundet af sin overbevisning. (2) Lagtingsmedlemmernes og landsstyremedlemmernes honorar og pension fastsættes af et særligt udvalg, som er nedsat i henhold til særlig lov. Ændringer træder i kraft efter næste valg. (3) Lagtingsmedlemmer kan ikke indtage betroede stillinger i nævn og råd under landet eller virke som dommere. Udnævnes et lagtingsmedlem til landsstyremedlem eller lagmand, tager suppleanten sæde i Lagtinget.	§ 35. Lagtingsembede (1) Lagtingsmedlemmer forvalter deres mandat som et tillidserhverv og er kun bundet af sin overbevisning. (2) Lagtingsmedlemmernes og landsstyremedlemmernes honorar og pension fastsættes af et særligt udvalg, som er nedsat i henhold til særlig lov. Ændringer træder i kraft efter næste valg. (3) Lagtingsmedlemmer kan ikke indtage betroede stillinger i nævn og råd under landet eller virke som dommere. Udnævnes et lagtingsmedlem til landsstyremedlem eller lagmand, tager suppleanten sæde i Lagtinget.
§ 36. Lagtingsformand (1) Lagtinget vælger formand og næstformænd. (2) Lagtingsformanden sidder hele valgperioden, medmindre to tredjedele af lagtingsmedlemmerne kræver nyvalg af præsidiet.	§ 36. Lagtingsformand (1) Lagtinget vælger formand og næstformænd. (2) Lagtingsformanden sidder hele valgperioden, medmindre to tredjedele af lagtingsmedlemmerne kræver nyvalg af præsidiet.
§ 37. Lagtingssamling (1) Lagtinget samles til Olaj efter gammel tradition. (2) Lagtinget fastsætter i sin forretningsorden, hvornår lagtingssamlingen begynder og slutter.	§ 37. Lagtingssamling (1) Lagtinget samles til Olaj efter gammel tradition. (2) Lagtinget fastsætter i sin forretningsorden, hvornår lagtingssamlingen begynder og slutter.
§ 38. Lagtingets arbejde (1) Lagtinget fastsætter selv sin forretningsorden, og lagtingsformanden tilrettelægger dets arbejde. (2) Udover lagtingsmedlemmer kan kun lagmanden, landsstyremedlemmer og andre efter lagtingsformandens samtykke møde og tage ordet i Lagtinget. (3) Lagtingsformanden indkalder til møde og bekendtgør dagsordenen. En tredjedel af lagtingsmedlemmerne eller lagmanden kan kræve, at der afholdes lagtingsmøde. (4) For at et forslag skal være vedtaget i Lagtinget, skal flertallet af lagtingsmedlemmerne være mødt. Er der flere for end imod, er forslaget vedtaget. (5) Når Lagtinget har debatteret en sag, kan det	§ 38. Lagtingets arbejde (1) Lagtinget fastsætter selv sin forretningsorden, og lagtingsformanden tilrettelægger dets arbejde. (2) Udover lagtingsmedlemmer kan kun lagmanden, landsstyremedlemmer og andre efter lagtingsformandens samtykke møde og tage ordet i Lagtinget. (3) Lagtingsformanden indkalder til møde og bekendtgør dagsordenen. En tredjedel af lagtingsmedlemmerne eller lagmanden kan kræve, at der afholdes lagtingsmøde. (4) For at et forslag skal være vedtaget i Lagtinget, skal flertallet af lagtingsmedlemmerne være mødt. Er der flere for end imod, er forslaget vedtaget. (5) Når Lagtinget har debatteret en sag, kan det

træffe sine konklusioner i en beslutning. (6) Ved lagtingsamlingens åbning, redegør lagmanden for landets almindelige stilling og de af landsstyret påtænkte foranstaltninger. § 39. Udvalg (1) Lagtinget konstituerer sig i udvalg, og repræsentanterne vælges efter forholdstal. Andre tillidserhverv kan vælges i henhold til tingets forretningsorden. § 40. Indsigt (1) Lagtingsmøder er offentlige. Lagtingsmøder kan frit refereres og udsendes i medier, men de kan lukkes, såfremt det er nødvendigt. (2) Udvalgs-møder kan være offentlige. (3) Lagtingsmedlemmer kan, såfremt det støttes af en tredjedel af lagtingsmedlemmerne, afkræve lagmanden eller et landsstyremedlem en redegørelse om offentlige sager. (4) Et flertal i et lagtingsudvalg kan på samme måde afkræve lagmanden eller et landsstyremedlem en redegørelse om offentlige sager. § 41. Lagtingsmedlemmernes privilegier (1) Ingen kan arrestere et lagtingsmedlem eller rejse anklage mod et lagtingsmedlem uden Lagtingets samtykke. Dog kan et lagtingsmedlem tages på fersk gerning. (2) Lagtingsmedlemmer kan kun med Lagtingets samtykke stilles til ansvar uden for tinget for det, lagtingsmedlemmet siger i tinget. Landsstyret § 42. Myndighed (1) Landsstyret er øverste forvaltningsmyndighed. (2) Der kan dog ved lov gives bemyndigelse til udvalg, styrelser og råd at træffe endelige forvaltningsmæssige afgørelser. Lagtinget kan ikke vælge medlemmer til disse udvalg, styrelser og råd. § 43. Forvaltningsmæssigt ansvar (1) Landsstyret skal fremme, overholde og udøve denne forfatning og alle love. (2) Lagmanden koordinerer landsstyremedlemmernes virke og fører tilsyn med, at landsstyremedlemmerne forvalter deres sagsområder på lovlig og forsvarlig vis. (3) Lagmanden og landsstyremedlemmerne har	træffe sine konklusioner i en beslutning. (6) Ved lagtingsamlingens åbning, redegør lagmanden for landets almindelige stilling og de af landsstyret påtænkte foranstaltninger. § 39. Udvalg (1) Lagtinget konstituerer sig i udvalg, og repræsentanterne vælges efter forholdstal. Andre tillidserhverv kan vælges i henhold til tingets forretningsorden. § 40. Indsigt (1) Lagtingsmøder er offentlige. Lagtingsmøder kan frit refereres og udsendes i medier, men de kan lukkes, såfremt det er nødvendigt. (2) Udvalgs-møder kan være offentlige. (3) Lagtingsmedlemmer kan, såfremt det støttes af en tredjedel af lagtingsmedlemmerne, afkræve lagmanden eller et landsstyremedlem en redegørelse om offentlige sager. (4) Et flertal i et lagtingsudvalg kan på samme måde afkræve lagmanden eller et landsstyremedlem en redegørelse om offentlige sager. § 41. Lagtingsmedlemmernes privilegier (1) Ingen kan arrestere et lagtingsmedlem eller rejse anklage mod et lagtingsmedlem uden Lagtingets samtykke. Dog kan et lagtingsmedlem tages på fersk gerning. (2) Lagtingsmedlemmer kan kun med Lagtingets samtykke stilles til ansvar uden for tinget for det, lagtingsmedlemmet siger i tinget. Landsstyret § 42. Myndighed (1) Landsstyret er øverste forvaltningsmyndighed. (2) Der kan dog ved lov gives bemyndigelse til udvalg, styrelser og råd at træffe endelige forvaltningsmæssige afgørelser. Lagtinget kan ikke vælge medlemmer til disse udvalg, styrelser og råd. § 43. Forvaltningsmæssigt ansvar (1) Landsstyret skal fremme, overholde og udøve denne forfatning og alle love. (2) Lagmanden koordinerer landsstyremedlemmernes virke og fører tilsyn med, at landsstyremedlemmerne forvalter deres sagsområder på lovlig og forsvarlig vis. (3) Lagmanden og landsstyremedlemmerne har
---	---

retligt ansvar for forvaltningen af de sagsområder, som de har fået tildelt. (4) Sager, som vedrører dette retlige ansvar, bliver pådømt af et særligt nævningeting. Regler om dette ansvar skal fastsættes i lov. § 44. Valg af lagmand (1) På den anden dag efter et valg udpeger lagtingsformanden efter samråd med parti-formændene en forhandlingsleder til at danne landsstyre. Lagtingsformanden kan fastsætte en tidsfrist, og opnås der ikke et resultat, kan han afholde et nyt samråd og udnævne en ny forhandlingsleder. (2) Inden 10 hverdage efter første lagtingsmøde efter afholdt lagtingsvalg forelægger lagtingsformanden et forslag til lagmand for Lagtinget. Lagtinget skal senest på den 4. hverdag derefter stemme om forslaget. Stemmer mere end halvdelen af alle lagtingsmedlemmerne imod forslaget, er det forkastet. Ellers er det vedtaget. Er der flere forslag til lagmand, afgør Lagtinget, hvilket forslag der først kommer til afstemning. (3) Forkaster Lagtinget alle forslag til lagmandsemne fra lagtingsformanden, indkalder lagtingsformanden igen til samråd efter stk. (1) og fremsætter inden 4 hverdage forslag til lagmandsemne, som Lagtinget afholder afstemning om samme dag. (4) Har Lagtinget efter fire møder ikke valgt en lagmand, udskriver den fungerende lagmand nyvalg til Lagtinget. § 45. Organisation (1) I landsstyret sidder lagmanden og landsstyremedlemmer. (2) Lagmanden udpeger vicelagmand og landsstyremedlemmer. (3) Lagmanden kan afskedige landsstyremedlemmer og vicelagmand. Såfremt flertallet af alle lagtingsmedlemmerne stemmer for, skal lagmanden afskedige et landsstyremedlem eller vicelagmanden. (4) Såfremt mere end halvdelen af alle lagtingsmedlemmerne stemmer for, afskediges lagmanden fra sit embede. (5) Afsætter Lagtinget lagmanden, eller anmoder lagmanden om at blive frigjort fra sit embede eller afgår ved døden, arbejder landsstyret som forretningsministerium til en ny lagmand er valgt senest 10 hverdage senere. (6) Når valg er udskrevet, fratræder lagmanden	retligt ansvar for forvaltningen af de sagsområder, som de har fået tildelt. (4) Sager, som vedrører dette retlige ansvar, bliver pådømt af et særligt nævningeting. Regler om dette ansvar skal fastsættes i lov. § 44. Valg af lagmand (1) På den anden dag efter et valg udpeger lagtingsformanden efter samråd med parti-formændene en forhandlingsleder til at danne landsstyre. Lagtingsformanden kan fastsætte en tidsfrist, og opnås der ikke et resultat, kan han afholde et nyt samråd og udnævne en ny forhandlingsleder. (2) Inden 10 hverdage efter første lagtingsmøde efter afholdt lagtingsvalg forelægger lagtingsformanden et forslag til lagmand for Lagtinget. Lagtinget skal senest på den 4. hverdag derefter stemme om forslaget. Stemmer mere end halvdelen af alle lagtingsmedlemmerne imod forslaget, er det forkastet. Ellers er det vedtaget. Er der flere forslag til lagmand, afgør Lagtinget, hvilket forslag der først kommer til afstemning. (3) Forkaster Lagtinget alle forslag til lagmandsemne fra lagtingsformanden, indkalder lagtingsformanden igen til samråd efter stk. (1) og fremsætter inden 4 hverdage forslag til lagmandsemne, som Lagtinget afholder afstemning om samme dag. (4) Har Lagtinget efter fire møder ikke valgt en lagmand, udskriver den fungerende lagmand nyvalg til Lagtinget. § 45. Organisation (1) I landsstyret sidder lagmanden og landsstyremedlemmer. (2) Lagmanden udpeger vicelagmand og landsstyremedlemmer. (3) Lagmanden kan afskedige landsstyremedlemmer og vicelagmand. Såfremt flertallet af alle lagtingsmedlemmerne stemmer for, skal lagmanden afskedige et landsstyremedlem eller vicelagmanden. (4) Såfremt mere end halvdelen af alle lagtingsmedlemmerne stemmer for, afskediges lagmanden fra sit embede. (5) Afsætter Lagtinget lagmanden, eller anmoder lagmanden om at blive frigjort fra sit embede eller afgår ved døden, arbejder landsstyret som forretningsministerium til en ny lagmand er valgt senest 10 hverdage senere. (6) Når valg er udskrevet, fratræder lagmanden
--	--

og landsstyret. Lagmanden og landsstyret fortsætter dog som forretningsministerium, til nyt landsstyre er organiseret. § 46. Sagsområder (1) Lagmanden fordeler landsstyrets sagsområder mellem landsstyremedlemmerne. Landsstyremedlemmerne er ansvarlige for hver sit sagsområde. (2) Lagmanden koordinerer landsstyremedlemmernes virke og indkalder regelmæssigt til landsstyremøde, hvor alle forslag, som skal forelægges Lagtinget, fremlægges. Finansforhold § 47. Skat (1) Skat eller afgift kan ikke pålægges, ændres eller ophæves foruden ved lov. (2) Skat eller afgift kan ikke pålægges for aktiviteter, som har fundet sted, inden lovforslag herom var fremsat for Lagtinget. § 48. Budget (1) Landsstyret fremlægger forslag til budget for landet for en kommende periode. (2) Lagtinget skal vedtage landets budget, inden indtægter kan modtages og udgifter kan afholdes. (3) I en nødsituation kan udgifter afholdes uden forudgående vedtagelse. (4) Ved lov kan en aktivitet lægges udenfor budgettet. (5) Lån eller kaution, som gældsforpligtiger landet, kan kun fremmes ved lov. § 49. Regnskab (1) Når perioden for budgettet er afsluttet, fremlægger landsstyret landsregnskabet offentligt. (2) Landsregnskabet omfatter aktiviteter i landets budget samt aktiviteter, som ved lov er lagt udenfor landets budget. § 50. Revision (1) Lagtinget reviderer og godkender det fremlagte landsregnskab. § 51. Økonomisk stabilitet (1) En landsinstitution skal arbejde for finansiell stabilitet, forvalte landets likviditet og gæld, samt forvalte de finansanliggender og økono-	og landsstyret. Lagmanden og landsstyret fortsætter dog som forretningsministerium, til nyt landsstyre er organiseret. § 46. Sagsområder (1) Lagmanden fordeler landsstyrets sagsområder mellem landsstyremedlemmerne. Landsstyremedlemmerne er ansvarlige for hver sit sagsområde. (2) Lagmanden koordinerer landsstyremedlemmernes virke og indkalder regelmæssigt til landsstyremøde, hvor alle forslag, som skal forelægges Lagtinget, fremlægges. Finansforhold § 47. Skat (1) Skat eller afgift kan ikke pålægges, ændres eller ophæves foruden ved lov. (2) Skat eller afgift kan ikke pålægges for aktiviteter, som har fundet sted, inden lovforslag herom var fremsat for Lagtinget. § 48. Budget (1) Landsstyret fremlægger forslag til budget for landet for en kommende periode. (2) Lagtinget skal vedtage landets budget, inden indtægter kan modtages og udgifter kan afholdes. (3) I en nødsituation kan udgifter afholdes uden forudgående vedtagelse. (4) Ved lov kan en aktivitet lægges udenfor budgettet. (5) Lån eller kaution, som gældsforpligtiger landet, kan kun fremmes ved lov. § 49. Regnskab (1) Når perioden for budgettet er afsluttet, fremlægger landsstyret landsregnskabet offentligt. (2) Landsregnskabet omfatter aktiviteter i landets budget samt aktiviteter, som ved lov er lagt udenfor landets budget. § 50. Revision (1) Lagtinget reviderer og godkender det fremlagte landsregnskab. § 51. Økonomisk stabilitet (1) En landsinstitution skal arbejde for finansiell stabilitet, forvalte landets likviditet og gæld, samt forvalte de finansanliggender og økono-
--	--

miske anliggender, som institutionen ved lov er pålagt at forvalte. § 52. Økonomisk ansvarlighed (1) En landsfond skal sikre forsvarligt forbrug af landskassens særindtægter, og sørge for en retfærdig fordeling af disse indtægter mellem nulevende og kommende generationer. Fonden organiseres ved lov. § 53. Tilsyn (1) Lagtinget tilser, at landsstyret arbejder i henhold til lov. (2) Lagtinget kan nedsætte kommissioner af lagtingsmedlemmer til at undersøge almen-vigtige sager. Kommissionerne er berettigede til at fordre skriftlige eller mundtlige oplysninger såvel af private borgere som af offentlige embedsfolk. Kommissionerne skal, efter at have undersøgt sagen, forelægge en redegørelse for Lagtinget. (3) Kommissionerne kan tillige kræve, at lagtingsformanden udpeger en uvildig undersøgelsesleder eller undersøgelseskommision med fagfolk til at undersøge og udfærdige konklusioner om lagmandens eller et landsstyremedlems embedsførelse. Disse har ret til at kræve skriftlige og mundtlige vidneforklaringer fra embedsfolk og individuelle borgere. Konklusionerne kan forelægges for domstolene. Såfremt 2/5 af alle lagtingsmedlemmerne kræver det, skal lagtingsformanden ligeledes udpege en sådan undersøgelsesleder eller undersøgelseskommision. § 54. Lagtingets ombud (1) Til at føre tilsyn med landets forvaltning vælger Lagtinget et lagtingsombud, som ikke kan være et lagtingsmedlem. (2) Regler om valg af lagtingsombuddet og dennes virke fastsættes ved lov. § 55. Udenrigsmagt (1) Landsstyret har ansvaret for udenrigs-anliggender og udenrigstjenesten i forhold til udlandet. (2) Lagtinget vælger et udenlandsudvalg, som landsstyret skal rådføre sig med i forbindelse med internationale forhandlinger og udenrigs-politiske afgørelser af særlig betydning. (3) Internationale forhandlinger, som kræver Lagtingets deltagelse for at blive udøvet, eller	miske anliggender, som institutionen ved lov er pålagt at forvalte. § 52. Økonomisk ansvarlighed (1) En landsfond skal sikre forsvarligt forbrug af landskassens særindtægter, og sørge for en retfærdig fordeling af disse indtægter mellem nulevende og kommende generationer. Fonden organiseres ved lov. § 53. Tilsyn (1) Lagtinget tilser, at landsstyret arbejder i henhold til lov. (2) Lagtinget kan nedsætte kommissioner af lagtingsmedlemmer til at undersøge almen-vigtige sager. Kommissionerne er berettigede til at fordre skriftlige eller mundtlige oplysninger såvel af private borgere som af offentlige embedsfolk. Kommissionerne skal, efter at have undersøgt sagen, forelægge en redegørelse for Lagtinget. (3) Kommissionerne kan tillige kræve, at lagtingsformanden udpeger en uvildig undersøgelsesleder eller undersøgelseskommision med fagfolk til at undersøge og udfærdige konklusioner om lagmandens eller et landsstyremedlems embedsførelse. Disse har ret til at kræve skriftlige og mundtlige vidneforklaringer fra embedsfolk og individuelle borgere. Konklusionerne kan forelægges for domstolene. Såfremt 2/5 af alle lagtingsmedlemmerne kræver det, skal lagtingsformanden ligeledes udpege en sådan undersøgelsesleder eller undersøgelseskommision. § 54. Lagtingets ombud (1) Til at føre tilsyn med landets forvaltning vælger Lagtinget et lagtingsombud, som ikke kan være et lagtingsmedlem. (2) Regler om valg af lagtingsombuddet og dennes virke fastsættes ved lov. § 55. Udenrigsmagt (1) Landsstyret har ansvaret for udenrigs-anliggender og udenrigstjenesten i forhold til udlandet. (2) Lagtinget vælger et udenlandsudvalg, som landsstyret skal rådføre sig med i forbindelse med internationale forhandlinger og udenrigs-politiske afgørelser af særlig betydning. (3) Internationale forhandlinger, som kræver Lagtingets deltagelse for at blive udøvet, eller
---	---

som i øvrigt er væsentlige, skal vedtages af Lagtinget. Sjette del – Vedtagelse og gyldighed § 56. Ændringer af Færøernes forfatning (1) Denne forfatning kan kun ændres ved forslag som er vedtaget ved en folkeafstemning mindst et halvt år efter og højst et år efter, at Lagtinget har taget stilling. (2) Ordlyden i forslaget, som lægges til folkeafstemning, og regler for folkeafstemningen fastsættes ved lov. (3) Bliver forslaget vedtaget ved folkeafstemningen, kundgør formanden for valgbestyrelsen forslaget om Færøernes forfatning i det offentlige kundgørelsestidende, så snart resultatet af fintællingen foreligger, og forslaget har da lovgyldighed. § 57. Samtykke og gyldighed Denne lov træder i kraft, når formanden for valgbestyrelsen i det offentlige kundgørelsestidende har kundgjort, at loven er vedtaget ved folkeafstemning, hvor flere er for end imod. Loven anvendes i overensstemmelse med den gældende forfatningsretlige stilling, indtil der måtte blive truffet beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat. § 1, stk. 3, § 2, § 26, §§ 31-50 og §§ 53-55 træder dog ikke i kraft, før end de er sat i kraft ved en særlig lov, efter at denne endeligt er vedtaget i henhold til reglerne i § 57 i lagtingslov nr. 103 af 26. juli 1994 om Færøernes styrelsesordning. Samtidig med at de nævnte paragraffer træder i kraft, ophæves lagtingslov nr. 103 af 26. juli 1994 om Færøernes styrelsesordning. § 58. Overgangsbestemmelser § 27, stk. 1, 2. og 3. pkt og §§ 28, 29 og 30 træder ikke i kraft før end den dømmende magt er blevet til et færøsk sagsområde.	som i øvrigt er væsentlige, skal vedtages af Lagtinget. Sjette del – Vedtagelse og gyldighed § 56. Ændringer af Færøernes forfatning (1) Denne forfatning kan kun ændres ved forslag som er vedtaget ved en folkeafstemning mindst et halvt år efter og højst et år efter, at Lagtinget har taget stilling. (2) Ordlyden i forslaget, som lægges til folkeafstemning, og regler for folkeafstemningen fastsættes ved lov. (3) Bliver forslaget vedtaget ved folkeafstemningen, kundgør formanden for valgbestyrelsen forslaget om Færøernes forfatning i det offentlige kundgørelsestidende, så snart resultatet af fintællingen foreligger, og forslaget har da lovgyldighed. § 57. Samtykke og gyldighed (1) Denne lagtingslov træder i kraft, når formanden for valgbestyrelsen i det offentlige kundgørelsestidende har kundgjort, at loven er vedtaget ved folkeafstemning, hvor flere er for end imod. Lagtingsloven anvendes i overensstemmelse med den gældende forfatningsretlige stilling, indtil der måtte blive truffet beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat. (2) § 1, stk. 3 og 4, § 2, § 26, §§ 31-50 og §§ 53-55 træder dog ikke i kraft, før end de er sat i kraft ved en særlig lov, efter at denne endeligt er vedtaget i henhold til reglerne i § 57 i lagtingslov nr. 103 af 26. juli 1994 om Færøernes styrelsesordning. Samtidig med at de nævnte paragraffer træder i kraft, ophæves lagtingslov nr. 103 af 26. juli 1994 om Færøernes styrelsesordning. § 58. Overgangsbestemmelser § 27, stk. 1, 2. og 3. pkt og §§ 28, 29 og 30 træder ikke i kraft, før end den dømmende magt er blevet til et færøsk sagsområde.
---	---

[Forslaget indeholder ikke bemærkninger]	Almindelige bemærkninger Hermed fremsættes forslag til Færøernes Forfatning igen til behandling i Lagtinget. Arbejdet med udarbejdelsen af et forslag til en færøsk forfatning startede i 1999, og repræsentanter for alle partier i Lagtinget har deltaget i dette arbejde. De første forslag blev udarbejdet i udvalg i henhold til lagtingslove, hvor eksperter, embedsfolk og politikere fra både landsstyret og Lagtinget deltog. To gange blev udvalgenes sammensætning og kommissorium ændret ved lagtingslov. I alt fremlagde disse udvalg tre forslag. Henholdsvis et foreløbigt forslag i redegørelsen fra formanden for udvalget i 2001. Siden blev der fremlagt et forslag i 2004 i den såkaldte ”første flagdagsbetænkning”. Den næste flagdagsbetænkning blev afleveret til landsstyret i 2006. Forfatningsudvalgene gjorde et stort oplysende arbejde med møder rundt omkring i landet, hjemmeside m.v., og forslaget fra 2006 blev husstandsomdelt som et hæfte. I april 2007 fremsatte landsstyret et beslutningsforslag for Lagtinget (lagtingssag 115/2006), hvor det blev indstillet at nedsætte et § 25-udvalg bestående af lagtingsmedlemmer til at udarbejde et forslag til Færøernes Forfatning med udgangspunkt i betænkningen om Færøernes Forfatning, som blev afleveret til lagmanden den 18. december 2006. Udvalget nåede ikke at komme med et forslag, inden lagtingsamlingen 2007 sluttede. Udvalget blev af forskellige årsager ikke nedsat på ny i lagtingsåret 2007, og da der blev udskrevet valg i januar 2008 bortfaldt arbejdet. Efter valget blev arbejdet genoptaget, da alle partier i tinget i november 2008 fremsatte et beslutningsforslag (lagtingssag nr. 31/2008) om på ny at nedsætte et § 25-udvalg til at færdiggøre det arbejde, som var påbegyndt i 2007. Udvalget holdt flere møder og arbejdet skred frem, men udvalget blev ikke færdigt med forslaget inden afslutningen af lagtingsamlingen 2008. Derfor bortfaldt sagen. Til Olaj 2009 fremsatte alle partier i Lagtinget igen et beslutningsforslag (lagtingssag nr.
---	---

1/2009) om på ny at nedsætte et § 25-udvalg. Dette udvalg lavede forskellige ændringer i den anden flagdagsbetænkning og fremsatte i marts 2010 sit lovforslag for Lagtinget (lagtingssag nr. 140/2009). Sagen blev efter 1. behandling henvist til et § 25-udvalg, som bestod af Retsudvalgets medlemmer samt et medlem fra de partier, som ikke var repræsenteret i Retsudvalget. Udvalget var ikke færdigt med sit arbejde, da lagtingsamlingen 2009 sluttede, og sagen bortfaldt således.

Lovforslaget blev genfremsat i august 2010 (lagtingssag nr. 11/2010) og igen henvist til et § 25-udvalg med repræsentanter fra alle partier. Den 9. maj 2011 kom forslaget til 2. behandling sammen med en række ændringsforslag, som der ikke var fuld enighed om i udvalget. Anden behandlingen resulterede i, at sagen med stemmerne 15-0-14 blev sendt tilbage til § 25-udvalget. Idet der var udsigt til et valg til Lagtinget, lykkedes det ikke at opnå endelig enighed og få sagen behandlet i Lagtinget, inden lagtingsamlingen 2010 sluttede.

I september 2012 blev lovforslaget (lagtingssag 9/2012) fremsat på ny. I et forsøg at opnå større enighed om forfatningen blev der foretaget nogle ændringer i præamblen og i paragraf 1, og desuden blev en ny bestemmelse om direkte demokrati taget med i forslaget. Endvidere valgte man nogle begreber, som udvalgene tidligere havde behandlet. Eksempelvis blev begreberne "tingkvinde/mand" anvendt i stedet for kun tingmand eller "tingfolk". Den 23. februar 2013 blev dette forslag trukket tilbage.

Allerede 26. februar 2013 blev forslaget dog genfremsat (lagtingssag nr. 95/2012), men med en ændret ikrafttrædelsesbestemmelse. Forslaget om at henvise sagen til et § 25-udvalg blev nedstemt, og sagen blev efter 1. behandling den 11. marts 2013 henvist til Retsudvalget. I udvalgets flertalsbetænkning siges det bl.a., at: *"Udvalget er enig om, at forslaget udgør et godt grundlag for en ny forfatning, men udvalget har ikke i den korte tid, som udvalget har haft sagen til behandling, haft tid til at give sagen den behandling, som er nødvendig, og som, man mener, er mest fornuftig"*. Ved 2. behandlingen den 6. maj 2013 blev forslaget nedstemt med stemmerne 8-1-22.

I perioden 2013-2015 lå forfatningsarbejdet så at sige stille.

Efter valget til Lagtinget i 2015 har alle partiformænd arbejdet videre med forfatningen. Udgangspunktet har været § 25-udvalgets forslag fra 2010. Lagmanden har forsøgt at forene alle synspunkter. Nu fremsættes forslag til Færøernes Forfatning igen til behandling i Lagtinget.

Behov for forfatning og et fælles grundlag

Alle partier i Lagtinget har i de senere år tilsluttet sig arbejdet med forfatningen og har anerkendt behovet for et fælles grundlag under det færøske demokrati, identitet og fordelingen af magt, rettigheder og pligter i samfundet.

Behovet synes sjældent at have været større end lige nu, for at der etableres et klart fælles grundlag under det færøske samfund, både udadtil og indadtil.

I det internationale samfund, og ikke mindst her i vores område, sker der store brydninger, hvor det er nødvendigt, at den færøske nation finder sit eget ståsted og egen stemme. Og at vi selv kan deltage og træffe beslutninger om vores fremtid og muligheder i verden.

Samarbejde og beslutninger i internationale fællesskaber og internationale forhold påvirker i stadig større grad vores muligheder som folk og individer.

Som situationen er i øjeblikket, er der stærke politiske og juridiske grænser for, at Færøerne kan repræsentere sig selv og sine interesser på den internationale scene. Eksempelvis i det Nordiske samarbejde, i EFTA og EØS, i verdenshandelsorganisationen WTO; i den internationale hvalfangstkommission IWC; i frihandelsaftaler med andre lande; i den olympiske komité; i internationale klimaftaler – og indenfor mange andre områder, hvor der i øvrigt er politisk enighed om at have egen repræsentation og stemme.

Færøerne ligger som et centrum i det nordlige havområde og i det arktiske område, hvor der foregår en øget og voldsom konkurrence om at udnytte nye ressourcer og anvende nye ruter

indenfor skibstrafik og teknologi. Dette skaber nye politiske, erhvervsmæssige, kulturelle, kommercielle og udenrigspolitiske forbindelser, muligheder og udfordringer. Færinger må enes om at finde egen identitet, rolle og egne procedurer for at deltage aktivt og selvstændig i de ændringer, som kommer.

Forfatningen kan blive et hovedinstrument til at skabe klarhed over situationen.

Fællesskab, identitet og demokratiske systemer

Indadtil er der også stort behov for et nationalt forlig om grundlaget for vores demokrati, som kan forene os i fællesskab og identitet. Hvor vi enes om de grundværdier, rettigheder og pligter, som færøsk demokrati skal bygge på. Ikke fordi, at vi skal være enige om alt politisk og samfundsmæssigt, men for at det færøske folk kan vedtage et grundlag for den politiske magtfordeling, som kan skabe retssikkerhed, tillid og ligestillede virkemuligheder hos den enkelte. Dette grundlag kan den færøske forfatning tilvejebringe.

Forslaget, som nu fremlægges

I alle de mange forgangne år har et stort antal politikere, eksperter og politiske partier deltaget i behandlingen af sagen om den færøske forfatning.

De seneste to år har lagmanden forsøgt at forene alle synspunkter, så forslaget repræsenterer alle partiers synspunkter i en sådan grad, at det må siges at være modent til politisk stillingtagen og at udgøre et godt udgangspunkt for Lagtingets videre arbejde.

Forslaget tager i høj grad udgangspunkt i det arbejde og det forslag, som blev fremsat i august 2010 som lagtingssag nr. 11/2010, og i de ændringer, som blev fremsat under 2. behandlingen i Lagtinget i maj 2011.

Forfatningen er et identitetsdokument, idet vores identitet ikke skal bestå af det, som vi er uenige om, men det, vi er enige om. Det handler om at lade uenighederne ligge og lægge vægt på det, vi kan enes om. Det kan ikke forholde sig sådan, at bare fordi vi er uenige om løsrivelse eller samhörighed, så skal dette forhindre os i at

stadfæste det, som vi ellers er enige om.

Forfatningen sikrer os nogle grundlæggende rettigheder, som vi måske har taget for givet. Eksempelvis lige ret til undervisning og gratis folkeskole. Forfatningen fastslår også, at børn har ret til at vokse op under trygge og gode forhold, og at alle har ret til en værdig alderdom.

Forfatningen er ikke en sag for koalitionen. Den er en sag for hele Lagtinget og en sag for hele det færøske folk. Med forfatningen bliver vores demokrati styrket, idet vi stadfæster, at det færøske folk har magten på Færøerne. Ikke Lagtinget, ikke landsstyret, men folket. Folket skal altid spørges ved en folkeafstemning, hvis vi skal løsrive os fra eller nærme os Danmark i rigsfællesskabet. Det samme gælder, hvis vi skal meldes ind i EU. Med forfatningen overfører vi magten fra Lagtinget til folket, så Lagtinget ikke kan træffe sådanne store beslutninger uden først at spørge folket.

Særlige bemærkninger.

Ligesom ved tidligere forslag til forfatning er der i dette lovforslag anvendt korte, overordnede formuleringer for at sikre, at ordningen bliver smidig og velegnet til at tilpasse sig ændrede omstændigheder. Af denne årsag er der ikke bemærkninger til alle de forskellige lovbestemmelser. Der er den opfattelse, at der bør være plads til, at fortolkningen af de enkelte bestemmelser kan ændres over tid.

I arbejdet med forfatningen har det dog vist sig, at især formuleringen af forslagets præambel og § 1 har udgjort en særlig udfordring. For at belyse disse forhold er der udarbejdet bemærkninger til præambelen og til § 1.

Der er også bemærkninger til § 57 om forslagets vedtagelse og ikrafttrædelse og om overgangsbestemmelser.

Bemærkninger til præambelen

Andet afsnit udtrykker den opfattelse, at Færøernes stilling som politisk enhed og særegen retlig jurisdiktion ikke er af nyere dato, som det ofte, omend indirekte, opfattes som, især efter hjemmestyreloven fra 1948, men at Færøernes status som en egen politisk og retlig

enhed har gamle historiske rødder. Ikke alene i den norske periode, men også efter foreningen af det norske og danske kongerige. Med Bergen-traktaten fra 1450 bevarede Færøerne sine retlige kendetegn med eget ting, der gradvis blev omtalt som lagting (domstol). Bortset fra perioden 1814-1852, hvor Lagtinget ikke blev sammenkaldt, har Færøernes historie som egen politisk og retlig enhed været præget af kontinuitet.

Når der i tredje afsnit nævnes, at landets borgere er ophav til al politisk magt i landet, skal dette forstås som en intern stadfæstelse af den selvbestemmelsesret, som i anden sammenhæng, blandt andet af Rigets myndigheder, er blevet erklæret udadtil, for eksempel offentligt til FN i 2005. Selvbestemmelsesretten, eller folkesuverænitetetsprincippet, må imidlertid ikke forveksles med statssuverænitet, da selvbestemmelsesretten ikke i sig selv er statssuverænitet, men er hjemlem til at opnå statssuverænitet.

Det fjerde afsnit i præamblen fører det færøske folks selvbestemmelsesret, jf. ovenfor, til den naturlige konklusion, at færøske myndigheder har ret til, på basis af den nationale selvbestemmelsesret og med den nødvendige demokratiske tilslutning, at opsiges de eksisterende forfatningsretlige aftaler og overtage kompetencen, dvs. oprette Færøerne som en selvstændig stat.

At forfatningsforslaget ikke sætter eksisterende forfatningsretlige ordning ud af kraft, er direkte fastsat i forslagets § 57. Bestemmelsen fastsætter proceduren, som skal anvendes, når forfatningen skal vedtages, og § 56 fastsætter, hvorledes ændringer senere kan foretages. Bestemmelsen fastsætter, at denne forfatning kun træder i stedet for den eksisterende styrelsesordning, lagtingslov nr. 103 fra 26. juli 1994 om Færøernes styrelsesordning.

I forhold til den eksisterende ordning er det en realitet, at der i færøsk politik har været divergerende opfattelser af hjemmestyreloven. Visse grupper havde i tiden omkring 1948, og har fortsat, ikke villet anerkende hjemmestyreloven, mens andre grupper har anerkendt den uden forbehold. Det samme kan i en vis udstrækning siges om anerkendelsen af rigets

grundlov.

Den manglende anerkendelse af hjemmestyrelsen og grundloven drejer sig dog mere om legitimitet end om legalitet. Den manglende anerkendelse skal sættes i relation til de retlige og demokratiske procedurer, som blev anvendt, da grundloven i midten af det 19. århundrede, og efterfølgende hjemmestyrelsen i midten af det 20. århundrede, blev vedtaget for Færøerne.

Imidlertid er det ikke nogen udbredt opfattelse på Færøerne, at hjemmestyrelsen og rigets grundlov ikke er en realitet, og at de ikke har virkning på Færøerne.

Derfor bliver det konstateret med en negativ formulering, at forfatningsforslaget ikke sætter den eksisterende forfatningsretlige orden i Riget ud af kraft. Den eksisterende orden bliver derfor bekræftet som en juridisk virkelighed. Men intet bliver nævnt, som kan tolkes, som at dette behandler deres legitimitet på Færøerne.

Da der imidlertid ikke er enighed, næppe internt på Færøerne, men særlig ikke mellem Færøerne og Danmark om, hvordan den eksisterende forfatningsretlige orden skal beskrives, så bliver den eksisterende forfatningsretlige orden i Riget benævnt med formuleringen ”forfatningsretlige aftaler og internationale aftaler”, som afspejler, at der fra færøsk side er en bred opfattelse af, at fællesskabet landene imellem bygger på et horisontalt grundlag.

Det femte og sidste afsnit i præamblen er en intern stadfæstelse af den sædvanlige praksis under særlig hjemmestyreordningen, men også henset til Færøernes lange historie som autonom jurisdiktion, jf. ovenfor, hvorefter både lovgivning og mellemstatslige overenskomster af betydning for Færøerne, også på fællesområder, ikke sættes i kraft for Færøerne, uden accept fra færøske myndigheder.

Bemærkninger til § 1

I § 1, stk. 1, stadfæstes, at Færøerne er et land.

At benævne Færøerne et land er ikke noget nyligt opstået. Historisk blev der skelnet mellem den danske konges "riger og lande". Se som eksempel kongeligt brev fra 1616 til Lagtinget, hvor det siges: "... meninge wore och Norgis Cronis Bønder och Thienere som bygge och Boe paa woert Lannd Fherrø." Som et andet eksempel kan nævnes Christian VII's grundlov, hvor der står, at indfødsretten fra 1776 gælder for "alle vore Riger og Lande,".

Også i en nutidig betragtning omfatter termen land bedre den politiske og retlige enhed Færøerne, end andre betegnelser gør. Færøerne er ikke en stat, men en politisk og retlig enhed med delvis statslige egenskaber – et land.

Det nævnes også i § 1, stk. 1, at færinger er en nation. Dette skal forstås således, at færinger er et folk med egen kultur, eget sprog, særegen identitet, som med udgangspunkt i den nationale selvbestemmelsesret og med den nødvendige demokratiske tilslutning, har et rimeligt/retfærdigt legitimt krav på at oprette sin egen stat.

§ 1, stk. 1, erklærer til sidst, at al magt i landet ligger hos Færøernes folk. Der henvises i denne forbindelse til bemærkningerne ovenfor til den lignende formulering i præambelens tredje afsnit.

§ 1, stk. 2, skal både forstås som en reference til, at Færøerne historisk har været i fællesskab med først det norske og siden det danske kongerige. Bestemmelsen fastsætter mere direkte det, som mere indirekte fremgår af præambelens fjerde afsnit, at forholdet til det danske rige har sin oprindelse i en aftale mellem ligestillede parter snarere end i hierarki og autoritet. Der henvises til bemærkningerne til denne del i præambelen.

§ 1, stk. 3, 1. pkt., er skrevet med henblik på den situation, at der på Færøerne måtte blive opbakning til medlemskab af en overstatslig organisation, som f.eks. EU. I denne forbindelse stadfæstes det, at det tydeligt skal fremgå i en mellemstatslig overenskomst, hvilke bemyndigelser der overlades til denne overstatslige organisation.

I 2. pkt., som fastsætter den færøske procedure, fastsættes det, at den endelige beslutning træffes ved folkeafstemning. Dette for at beslutningen

skal være så godt demokratisk forankret som muligt.

At folkeafstemningen ifølge 2. pkt. ikke kan afholdes før minimum et halvt år efter, at Lagtinget har vedtaget en sådan overenskomst, og skal afholdes senest et år efter, at Lagtinget har vedtaget en sådan overenskomst, skal forhindre, at sådanne beslutninger træffes i en folkelig affekt og dermed sikre, at sagen har tilstrækkelig varig opbakning.

§ 1, stk. 4, fastsætter, at den endelige beslutning om at opsiges et unionssamarbejde også skal afgøres ved folkeafstemning.

§ 1, stk. 5, 1. pkt. er en konsekvens af den nationale selvbestemmelsesret (folkesuverænitetsprincippet), som også omtales i præambelens tredje afsnit og i bemærkningerne til dette ovenfor.

På Færøerne har der længe været enighed om, at Færøerne – på basis af den nationale selvbestemmelsesret og givet den nødvendige demokratiske opbakning – har en ret til at oprette sig som selvstændig stat. På den anden side har der ikke været nogen enighed om, hvorvidt denne ret bør udnyttes eller ej.

Foruden uenigheden om at etablere Færøerne som selvstændig stat, er der heller ikke opnået enighed om proceduren, som skal anvendes, såfremt denne mulighed skal benyttes. Denne procedure fastsættes derfor straks efter, at retten til at etablere Færøerne som selvstændig stat bliver stadfæstet.

Den ovenfor nævnte procedure har i længere tid været et centralt element i det såkaldte nationale forlig mellem på den ene side grupper, som går ind for samhørighed med Danmark, og på den anden side grupper, som ønsker at etablere Færøerne som selvstændig stat. Formålet er, at uenighed og konflikter kan reduceres, hvis der kan opnås enighed om nogle forhold, så som definition af land og folk (jf. § 1, stk. 1, med bemærkninger) og tillige enighed om proceduren, hvis der gås videre med at etablere Færøerne som en selvstændig stat.

I forhold til den færøske procedure, så er de

samme regler og hensyn gældende som i forhold til § 1, stk. 3, ovenfor, hvorfor der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

§ 1, stk. 6, fastsætter minimumskrav til folkeafstemning.

Bemærkning til § 57 om samtykke og gyldighed

Når Lagtinget ved 3. behandling har vedtaget forslaget til lagtingslov om Færøernes Forfatning, overdrages det af lagtingsformanden til lagmanden, som stadfæster forslaget og lader det kundgøre i Kunngerðablaðnum [Færøernes kundgørelsestidende].

Men forslaget træder ikke i kraft, når det er kundgjort af lagmanden. Det gør det ikke, førend formanden for valgbestyrelsen i Kunngerðablaðnum [kundgørelsestidende] har meddelt, at forslaget er vedtaget ved folkeafstemning, hvor flere var for end imod. Vedtages forslaget ikke ved folkeafstemning, vil lagtingsloven stadigvæk stå i Kunngerðablaðnum [kundgørelsestidende], men den træder da ikke i kraft.

Angående de i § 57, stk. 2, nævnte bestemmelser, så træder de ikke i kraft, selvom de er vedtaget ved folkeafstemning. De træder ikke i kraft, før end de efter et kommende valg til Lagtinget, bliver sat i kraft ved en særlig lagtingslov.

Høring

Forslaget til Færøernes Forfatning blev sendt ud i offentlig høring Olajdag 2017 [29. juli 2017] med en høringsfrist til 25. august 2017. Da høringsfristen var udløbet, var der indkommet 124 høringssvar.

16 af disse var fra menigheder og interesseforeninger og 5 høringssvar var fra lands- og statsmyndigheder. Resten, 103 høringssvar, kom fra enkeltpersoner. Ingen kommune eller kommunefællesskab afgav høringssvar.

Høringsnotat og de enkelte høringssvar er vedlagt som bilag til forslaget.

	Lagmandskontoret, 25. september 2017 Aksel V. Johannesen (sign.) lagmand / Marjun Hanusardóttir (sign) Oversigt over bilag Bilag 1: Kort sammenfatning af indkomne høringssvar (Høringsnotat) Bilag 2: Indkomne høringssvar fra 124 interesseforeninger, enkeltpersoner og offentlige myndigheder.
--	--